

SUOMENSELÄN TALVILINNUT 2005–2007

Matti Aalto

Laskentojen suosio kasvanut

Kuten otsikosta huomaa, talvilintukatsaus käsittelee jälleen kahta talvea. Tällä kertaa tämä johtuu eläinmuseon viimevuotisista verkkotallennuksen järjestelykiireistä, jolloin he eivät joutaneet ollenkaan lähettää aineistoa talvilintuvastaaville. Talvina 2005–2007 Suomenselän syys-, talvi- ja kevätlaskentoja laskettiin ennätyskellisesti 44–51 reitillä ja 385–450 reittikilometrillä. Molempina talvina laskijat kävelivät / hiihtivät yhteensä yli 1250 km, aikaisemman ennätyskelln ollessa 1176 km. Hienoa!

Vesilinnut – tikat

Syys- ja kevättalviset laulujoutsenmäärät olivat laskennoissa edellisvuosien tasolla, mutta molempien talvien talvilaskennoissa tehtiin joutsenennätyskset (taulukko 1). Talvilaskennassa 2006–2007 ennätys kirjattiin lukemiin 116 yksilöä. Sinisorsia havaittiin vuosien 2005–2007 laskennoissa 52–109 yksilöä, mikä on edellisvuosien tasoa, mutta jää kauas Mäntän sorsaruokinnan kukoistuskauden määristä. Lämpimien kelien ansiosta syyslaskennassa 2005 monet laskijat saivat iloita viivyttelämään jääneistä vesilinnuista, joita nähtiin joutsenen ja sinisorsan lisäksi peräti 9 lajia (taulukko 2). Seuraavan vuoden syyslaskennassa harvalukuisemmista vesilinnuista havaittiin vain isokoskelo, telkkä ja tukkasotka, kun monet järvet olivat ehtineet jo jäätyä ennen sulamistaan uudelleen vielä saman vuoden puolella. Talvella 2005–2006 laskentareittien varrella talvehti telkkiä, isokoskelo ja kanadanhanhi. Ennätysleutona talvena 2006–2007 marraskuun pakkaset olivat ajaneet vesilinnut hyvin muuttomatkalle, kun joutsenten ja sinisorsien seurana talvehtimassa havaittiin vain yksittäinen telkkä.

Kanahaukkoja nähtiin hieman aikaisempaa vähemmän, mutta varpushaukkoja havaittiin edellisvuosien tapaan. Muita päiväpetolintuhavaintoja tehtiin sinisuohaukasta, piekanasta, maakotkasta, tuulihaukasta ja ampuhaukasta, mutta merikotkia ei osunut laskijoiden silmiin kumpanakaan talvena. Metsäkanalintukannat nostivat päätänsä muutaman todella huonon vuoden jälkeen, vaikka mitään huippulukuja ei pitkäaikaiseen sarjaan verrattuna laskettukaan. Tilanne oli sama kaikilla kolmella yleisimmällä kanalinnulla ja riekkokin palasi talvilintulaskentojen lajilistaan kahden vuoden tauon jälkeen. Peltopyyllä suuntaus oli metsäkanalintujen kaltainen ja fasaanilla havaittiin jopa ennätystiheyksiä. Hyvänä vesilintusyksynä 2005 havaittiin myös kalalokkeja ja naurulokki, mutta harmaalokin ennätysmäärä laskettiin hieman yllättäen seuraavan talven talvilaskennassa. Samassa talvilaskennassa kirjattiin myös talvilintulaskentalajiksi vakiintuneen turkinkyhkyen ennätys. Pöllöjä kahden talven laskentoihin osui mukavat 5 lajia, joista suopöllö vasta toista kertaa Suomenselän laskentojen historiassa. Käpytikkoja ja palokärkiä havaittiin tavanomaisia määriä, mutta pikkutikkoja ja pohjantikkoja oli sen sijaan molempina talvina normaalia enemmän.

Varpuslinnut

Syksyn 2005 viivyttelijälajeja varpuslinnuista olivat kiuru, punarinta, punakylkirastas, järripeippo ja tikli. Seuraavan syksynä saman homman hoitivat punakylkirastas, mustapääkerttu, järripeippo ja hemppo. Kasvihuonevästäräkistä tehtiin jälleen laskentahavaintoja molempina talvina ja punarinta sekä järripeippo näyttäytyivät myös talvilaskennassa 2006–2007. Kottarainen havaittiin molempina talvina sekä syys- että talvilaskennassa ja peipostakin tehtiin havaintoja kolmella laskentakerralla. Tilhillä ja räkättirastailta oli hyvä vaellus syys- ja talvilaskennassa 2006, eivätkä marjalinnut aivan kadoksissa olleet muillakaan laskentakerroilla. Pystötiäisvaellus oli voimakasta syyslaskennassa 2005. Samana talvena joulun aikaan moni ihmetteli metsien hiljaisuutta ja pitkäaikaisessa

aineistossa ihmetyksen aihe näkyy hömötiaisen kohdalla. Edellisen kerran talvilaskennassa havaittiin näin vähän hömppöjä talvella 1967–1968. Viime vuosiin verrattuna myös kuusitiaiset ja hippiäiset olivat vähissä talvi- ja kevätlaskennoissa 2005–2006. Muuten tiaisparven lajeissa ei ihmetyksen aiheita olekaan, vaan määrät olivat normaalitasolla. Lintuihmisiä piristävä pähkinänakkelivaellus syksyllä 2006 toi laskijoiden silmiin 3 kiipeilijää.

Taulukko 1. Talvilintujen tiheydet (yks./10km) ja tietoja lasketuista reiteistä talvina 2005–2007.

Laji	Syys 2005	Talvi 2005- 06	Kevät 2006	Syys 2006	Talvi 2006- 07	Kevät 2007	Species
Laulujoutsen	7,52	2,33	0,22	1,76	2,58	0,00	<i>Cygcyg</i>
Sinisorsa	2,67	2,35	2,03	1,25	1,22	1,45	<i>Anapla</i>
Pyy	1,49	0,35	0,27	1,18	1,24	0,65	<i>Bonbon</i>
Teeri	1,81	4,26	2,47	6,20	5,08	3,50	<i>Tetrix</i>
Metso	0,17	0,28	0,12	0,53	0,42	0,23	<i>Teturo</i>
Peltopyy	0,42	0,81	0,81	1,74	0,56	0,62	<i>Perper</i>
Fasaani	1,18	2,17	2,44	4,15	3,33	0,99	<i>Phacol</i>
Kesykyyhky	6,47	5,97	5,20	9,67	8,10	6,49	<i>Colliv</i>
Palokärki	0,22	0,14	0,07	0,17	0,24	0,47	<i>Drymar</i>
Käpytikka	2,33	2,47	2,86	3,74	3,04	5,03	<i>Denmaj</i>
Tilhi	24,52	6,20	2,05	60,01	71,56	4,80	<i>Bomgar</i>
Koskikara	0,10	0,21	0,34	0,34	0,13	0,26	<i>Cincin</i>
Mustarastas	0,15	0,07	0,07	0,24	0,11	0,16	<i>Turmer</i>
Räkättirastas	13,64	1,80	0,07	83,21	33,73	0,05	<i>Turpil</i>
Hippiäinen	6,05	1,47	0,34	5,64	4,46	1,22	<i>Regreg</i>
Pyrstötiainen	2,96	0,71	0,05	0,77	0,49	0,29	<i>Aegcau</i>
Hömötiainen	16,09	7,63	9,46	15,46	11,72	9,42	<i>Parmon</i>
Töyhtötiainen	5,41	2,81	3,49	4,12	3,20	3,48	<i>Parcri</i>
Kuusitiainen	0,61	0,58	0,56	1,13	1,22	0,78	<i>Parate</i>
Sinitäinen	29,29	28,37	27,05	31,64	31,55	27,94	<i>Parcae</i>
Talitiainen	64,41	44,46	49,99	64,30	50,53	49,82	<i>Parmaj</i>
Puukiipijä	1,37	0,62	0,61	1,91	1,24	0,91	<i>Cerfam</i>
Närhi	5,31	3,04	2,76	4,61	3,31	2,83	<i>Gargla</i>
Harakka	22,73	21,99	21,18	21,30	2,14	20,06	<i>Picpic</i>
Naakka	53,76	24,82	15,27	27,74	25,67	9,26	<i>Cormon</i>
Varis	17,02	9,96	11,07	9,50	10,44	7,63	<i>Cornix</i>
Korppi	1,10	0,60	1,83	0,99	1,29	0,67	<i>Corrax</i>
Varpunen	21,43	22,01	26,92	21,68	21,78	24,52	<i>Pasdom</i>
Pikkuvarpunen	2,52	1,61	1,47	2,73	2,33	2,52	<i>Pasmon</i>
Viherpeippo	40,46	39,02	43,00	53,30	46,29	46,16	<i>Carchl</i>
Vihervarpunen	1,08	0,02	0,07	2,89	0,82	0,49	<i>Carspi</i>
Uрпиainen	13,15	3,43	0,66	84,52	100,80	24,91	<i>Carnea</i>
Punatulku	7,03	4,38	3,81	16,21	7,77	7,29	<i>Pyrpyr</i>
Keltasirkku	35,34	65,55	59,13	80,20	88,39	50,42	<i>Embcit</i>
Reittejä	46	49	46	47	51	44	
Kilometrejä	408,3	433,9	409,3	414,6	450,4	385,4	

Taulukko 2. Harvalukuisten talvilintujen yksilömäärät talvien 2005–2007 lintulaskennoissa.

Laji	Syys 2005	Talvi 2005- 06	Kevät 2006	Syys 2006	Talvi 2006- 07	Kevät 2007	Species
Kanadanhanhi		1	1				<i>Bracan</i>
Tukkasotka	8			1			<i>Aytful</i>
Lapasotka	2						<i>Aytmar</i>
Alli	1						<i>Clahye</i>
Pilkkasiipi	1						<i>Melfus</i>
Telkkä	29	4	3	6	1		<i>Buccla</i>
Isokoskelo	299	1	1	21			<i>Mermer</i>
Kuikka	1						<i>Gavarc</i>
Silkkiuikku	1						<i>Podcri</i>
Merimetso	1						<i>Phacar</i>
Sinisuohaukka	2						<i>Circya</i>
Kanahaukka	3		3	3	3	1	<i>Accgen</i>
Varpushaukka	3	7	3	4	2	3	<i>Accnis</i>
Piekana	1	1	1				<i>Butlag</i>
Maakotka	1			1			<i>Aquchr</i>
Tuulihaukka			1				<i>Faltin</i>
Ampuhaukka			1		2		<i>Falcol</i>
Riekko	1	3	7			3	<i>Laglag</i>
Naurulokki	1						<i>Larrid</i>
Kalalokki	24						<i>Larcana</i>
Harmaalokki	127			12	184		<i>Lararg</i>
Turkinkyyhky	2	6	4	4	10		<i>Strdec</i>
Huuhkaja		1	2	1			<i>Bubbub</i>
Hiiripöllö	1						<i>Surulu</i>
Varpuspöllö	3	6	5	1	1		<i>Glapas</i>
Suopöllö		2					<i>Asifla</i>
Helmipöllö			1				<i>Aegfun</i>
Harmaapäätikka	1						<i>Piccan</i>
Pikkutikka		5	1	2	2	2	<i>Denmin</i>
Pohjantikka	1		3	3	2	6	<i>Pictri</i>
Kiuru	4						<i>Alaarv</i>
Västaräkki	1	1		2			<i>Motalb</i>
Punarinta	1				1		<i>Erirub</i>
Punakylkirastas	19			7			<i>Turili</i>
Mustapääkerttu				1			<i>Sylatr</i>
Pähkinänakkeli				3			<i>Siteur</i>
Isolepinkäinen	7	2	4	2			<i>Lanexc</i>
Kuukkeli	2		1	3	2		<i>Perinf</i>
Kottarainen	2	1		1	1		<i>Stuvul</i>
Peippo	3		1		1		<i>Fricoe</i>
Järripeippo	7			3	3		<i>Frimon</i>
Tikli	2						<i>Carcar</i>
Hemppo				5			<i>Carcana</i>
Tudraurpiainen				1		2	<i>Carhor</i>
Kirjosiipikäpylintu				1			<i>Loxleu</i>
Pikkukäpylintu	2		2	211	205	221	<i>Loxcur</i>
Isokäpylintu				6	7	12	<i>Loxpyt</i>
Käpylintulaji	3	1	2	376	296	275	<i>Loxsp</i>
Taviokuurna	13			36	3		<i>Pinenu</i>
Pulmunen	47		1	2	13		<i>Pleniv</i>

Isolepinkäisiä havaittiin syksyllä 2005 peräti 7, mikä lähes tuplasi edellisen ennätysmäärän. Närhen, harakan ja naakan määrät pysyivät lähellä huippulukemia. Harakan uudeksi ennätykseksi kirjattiin 977 yksilöä talvilaskennassa 2006–2007. Variksen ja korpin määrät pysyivät entisellään ja sama koskee myös varpusta. Edellisessä katsauksessa sain kirjoittaa pikkuarvusen ennätyksen tuplaantumisesta ja laji teki sen jälleen. Syksyllä 2006 pikkuarvusia havaittiin 113 yksilöä. Samassa laskennassa tehtiin myös viherpeipon ennätys, 2210 yksilöä. Vihervarpunen, urpiainen ja käpylinnut olivat talvella 2005–2006 harvalukuisia, mikä aiheutti hömötiaisen ohella metsän hiljaisuuden. Seuraavana talvena lajit olivat vuorostaan runsaita. Tundraurpiaisia määritettiin syyslaskennassa 2006 ja kevtälaskennassa 2007. Laskennoissa harvinainen kirjosipikäpylintu tööttäili laskijan iloksi syksyllä 2006. Punatulkkuja oli vähän koko talven 2005–2006, mutta seuraavana talvena palattiin jo normaalimääriin. Keltasirkku vei talitiaiselta runsaimman talvilinnun tittelin ja piti sitä molempina talvina. Laji kirjautti myös uudet ennätyslukemansa, 3981 yksilöä, talvilaskennassa 2006–2007.

Vakioreittien ulkopuolista laskentaa

Keuruulla tehtiin jälleen lintulaskentoja myös varsinaisten reittien ulkopuolella. Tulokset ovat hyvin samansuuntaisia kuin vakioreiteilläkin sekä maaseudun (taulukko 3) että metsien (taulukko 4) osalta. Suurimman eron aiheuttaa biotooppijako. Keuruun laskentoja ei ole tehty lainkaan taajamissa ja se näkyy kylälintujen tiheyksissä. Vain metsissä tehdyistä laskennoista on mm. mukava seurata millainen talvilinnustomme voisi olla ilman ruokintojen vaikutusta.

Taulukko 3. Yleisimpien talvilintujen tiheys(yks./10km) keuruulaisella maaseudulla kuukausittain talvina 2005–2007.

Laji	2005				2006				2007			Species
	marras	joulu	tammi	helmi	maalis	marras	joulu	tammi	helmi	maalis		
Pyy	1,81	0,10	0,41	0,55	1,10	1,09	1,50	0,63	0,35	1,74	<i>Bonbon</i>	
Teeri	4,46	3,03	0,82	0,55	2,60	3,37	2,00	1,27	5,09	2,17	<i>Tetrix</i>	
Metso	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,00	0,17	0,00	0,18	0,00	<i>Teturo</i>	
Palokärki	0,12	0,30	0,14	0,36	0,55	0,40	0,33	0,16	0,18	1,85	<i>Drymar</i>	
Käpytikka	2,29	1,62	2,33	1,27	3,01	5,25	2,00	2,54	5,09	8,59	<i>Denmaj</i>	
Hippiäinen	1,45	2,42	1,37	0,36	0,27	4,46	3,33	1,11	0,53	0,22	<i>Regreg</i>	
Hömötiainen	16,75	10,61	14,11	6,55	15,89	18,91	9,17	9,52	6,32	6,96	<i>Parmon</i>	
Töyhtötiainen	3,25	3,13	3,42	1,45	4,66	4,75	1,83	1,27	0,88	3,04	<i>Parcri</i>	
Sinitäinen	12,53	12,83	17,67	2,91	18,22	21,49	10,83	11,75	9,82	18,70	<i>Parcae</i>	
Talitiainen	44,22	29,19	37,81	15,09	39,73	61,68	39,17	32,22	19,30	38,37	<i>Parmaj</i>	
Puukiipijä	1,08	1,01	0,41	0,36	1,10	2,38	0,67	1,11	0,18	1,74	<i>Cerfam</i>	
Närhi	5,42	2,02	5,21	1,64	6,03	8,12	4,17	2,22	2,46	4,67	<i>Gargla</i>	
Harakka	6,39	6,36	9,73	2,18	15,07	8,51	8,00	4,76	3,51	8,26	<i>Picpic</i>	
Naakka	7,59	0,00	4,66	0,00	9,45	0,20	0,00	0,00	0,35	2,07	<i>Cormon</i>	
Varis	4,82	2,22	2,05	1,09	4,11	1,98	7,50	1,27	1,23	7,07	<i>Cornix</i>	
Korppi	0,36	0,30	0,41	0,91	0,27	0,99	1,33	0,63	0,35	0,76	<i>Corrax</i>	
Varpunen	5,90	1,31	7,95	1,45	12,33	7,33	3,83	0,00	2,81	5,43	<i>Pasdom</i>	
Viherpeippo	24,94	4,44	25,75	8,36	16,99	12,97	10,67	5,71	7,89	22,61	<i>Carchl</i>	
Urpiainen	3,13	0,10	0,14	0,73	0,27	35,45	41,67	13,49	27,72	16,09	<i>Carmea</i>	
Käpylintulaji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	7,82	4,00	3,33	4,74	6,96	<i>Loxsp</i>	
Punatulkku	4,46	4,44	3,15	2,91	1,78	7,03	1,17	7,30	8,25	5,65	<i>Pyrpyr</i>	
Keltasirkku	33,73	35,66	43,29	20,73	56,16	98,02	128,33	11,11	23,51	44,13	<i>Embcit</i>	
Kilometrejä	83	99	73	55	73	101	60	63	57	92		

Taulukko 4. Yleisimpien talvilintujen tiheys(yks./10km) keuruulaisessa metsässä kuukausittain talvina 2005–2007.

Laji	2005				2006				2007			Species
	marras	joulu	tammi	helmi	maalis	marras	joulu	tammi	helmi	maalis		
Pyy	3,33	1,52	1,46	2,06	0,91	2,81	3,39	1,33	1,67	1,15	<i>Bonbon</i>	
Teeri	4,29	1,67	1,22	12,38	21,21	2,81	10,68	2,67	6,39	21,15	<i>Tetrix</i>	
Metso	0,71	0,61	0,00	0,48	2,12	1,72	0,17	0,00	0,28	1,15	<i>Teturo</i>	
Palokärki	0,36	0,15	0,24	0,00	0,00	0,00	0,34	0,33	0,56	0,77	<i>Drymar</i>	
Käpytikka	0,60	0,91	1,46	0,48	1,21	4,69	1,19	4,33	2,92	1,15	<i>Denmaj</i>	
Hippiäinen	5,00	1,52	1,22	0,00	0,91	5,94	9,32	9,67	1,67	5,38	<i>Regreg</i>	
Hömötiainen	19,52	4,55	7,07	6,98	8,79	9,69	10,68	8,00	7,22	13,08	<i>Parmon</i>	
Töyhtötiainen	8,93	1,97	5,61	4,44	5,45	5,00	5,76	6,33	4,31	6,92	<i>Parcri</i>	
Sinitiainen	5,24	5,61	2,44	0,32	3,94	3,28	1,86	0,33	1,53	0,77	<i>Parcae</i>	
Talitiainen	8,10	2,27	4,88	4,76	9,70	5,63	1,53	0,67	4,03	20,00	<i>Parmaj</i>	
Puukiipijä	1,79	0,61	1,46	0,79	1,21	2,34	2,03	1,33	0,69	3,08	<i>Cerfam</i>	
Närhi	3,57	0,61	0,73	0,63	1,52	2,66	1,02	1,33	1,53	3,85	<i>Gargla</i>	
Korppi	0,60	0,76	1,22	0,48	1,52	1,56	1,69	1,00	1,11	1,54	<i>Corrax</i>	
Viherpeippo	2,02	0,30	0,00	1,43	2,12	0,63	0,85	0,00	2,78	1,15	<i>Carchl</i>	
Uрпиainen	2,14	0,15	0,00	0,00	0,00	34,06	8,81	9,33	5,42	6,92	<i>Carme</i>	
Käpylintulaji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,72	10,34	7,67	5,42	15,38	<i>Loxsp</i>	
Punatulkku	0,95	0,61	0,24	1,11	1,21	2,50	1,69	2,67	3,06	8,08	<i>Pyrpyr</i>	
Kilometrejä	84	66	41	63	33	64	59	30	72	26		

Ruokintapaikkaseuranta

Eläinmuseon ruokintapaikkaseurannan tulokset palautettiin vain seitsemältä suomenselkäläiseltä ruokintapaikalta /talvi. Monet tutkimukseen osallistuneet ovat kuitenkin tehneet perusteellista työtä jo vuosia, joten kiitokset heille. Ruokintapaikkatutkimukseen molempina talvina osallistuivat Ossi Hemminki (Kauhava), Jorma Sivunen (Seinäjoki), Risto Sulkava (Keuruu), Ari Aalto (Keuruu), Senja Kananen (Keuruu) ja Kauko Lamminen (Vilppula). Pertti Sulkava (Keuruu) osallistui talvella 2006 ja Jouko Laine (Multia) talvella 2007.

Kiitokset

Kiitokset kaikille talvilintuja seuranneille. Seuraavassa on lueteltu talvina 2005–2007 laskettujen reittien vastaavat (ja reittimäärät) kunnittain:

Ilmajoki: Korpi Mauri (2), Rautiainen Erkki, Sivunen Jorma, Sulkava Pertti

Jalasjärvi: Kannonlahti Jouni, Sillanpää Hannu

Karstula: Mäkinen Timo (3), Ahlman Santtu (2), Ahveninen Jarmo

Kauhava: Hemminki Ossi

Keuruu: Pihlainen Jouko (2), Sulkava Risto (2), Aalto Esa, Kiltinen Juhani, Myntti Tarmo, Sulkava Pertti

Kuortane: Rajala Esko

Lapua: Hautamäki Pentti, Hutri Harri, Pääkkönen Petri, Ojala Seppo

Mänttä: Kallio Kari (4)

Nurmo: Rautiainen Erkki (2), Kimpimäki Sisko, Sadeharju Tapio

Seinäjoki: Malmi Pekka, Rautiainen Erkki, Saarinen Kari, Saikkonen Heikki, Sillanpää Hannu, Tuomisto Hannu

Töysä: Ojala Seppo

Vilppula: Kallio Kari (4), Majaniemi Eino

Virrat: Rautiainen Sakari

Ähtäri: Ryssy Jussi (2), Häkkinen Pentti